

מקור: מרץ 2008
עדכון: אוקטובר 2013
עדכון: נובמבר 2014
עדכון: יוני 2015
עדכון: 1/2016
עדכון: 11/2016
עדכון: 18/12/19

הנחיה מס' 50
הנחיית בטיחות לעבודה בגובה
י/ב/ש/ת/ח/מ

תהליכי העבודה בהנחיה זו נקבעו "כסיכון קביל" בכפוף להוראות הבטיחות שבהנחיה זו.
הערכת סיכונים

שקלול	חומרה				סבירות				
	8	4	3	2	1	4	3	2	1

תקציר תקנות עבודה בגובה

"עבודה בגובה" - כל עבודה, לרבות גישה למקום עבודה, שבשלה עלול עובד ליפול לעומק העולה על 2 מטרים, ולרבות עבודה כאמור:

1. המתבצעת מעל משטח עבודה ללא גידור או מעקה תקני.
2. המצריכה הטיית גוף האדם ביותר מ- 45 מעלות מעבר לגדר או למעקה של משטח העבודה או מדרכה, מעבר, לפי העניין.
3. המתבצעת מתוך בימה מתרוממת ניידת, סל להרמת אדם או פיגוס ממוכן.

"תחום עבודה בגובה" - עבודה בגובה שהיא עבודה -

1. על סולמות
2. מתוך סלים להרמת אדם
3. מתוך בימות הרמה מתרוממות ופיגומים ממוכנים
4. בתוך מקום מוקף
5. מעל לפיגומים ניחים
6. מעל גגות
7. מעל מבנה קונסטרוקציה
8. בטיפול בעצים וגיזומם
9. בהקמת בימות והתקנת מערכות תאורה והגברה

"צמ"א" - ציוד מגן אישי מפני נפילה בגובה, כהגדרתו בתקנות ציוד מגן אישי.

אחריות

"מבצע" - אחד מאלה לפי העניין.

1. קבלן לעבודת בגובה, לעבודות גלישה או טיפוס תרנים, המבצע עבודות אלא בעצמו או באמצעות עובדים מטעמו, לרבות באמצעות עובדי קבלן, כוח אדם.
2. תופש המפעל כשמשמעותו בפקודה, המבצע בעצמו או באמצעות עובדים מטעמו, לרבות באמצעות קבלני כוח אדם, עבודה בגובה עבודת גלישה או טיפוס תרנים.
3. מבצע בניה כהגדרתו בתקנות עבודות בניה, אגב עבודת בניה, בעת ביצוע עבודה בגובה עבודת גלישה או טיפוס תרנים.
 - א. מבצע ימלא אחר הוראות החוק ותקנות האלה וינקוט אמצעים מתאימים כדי להבטיח שכל עובד ימלא אחר הוראות התקנות הנוגעות לעבודתו, אלא אם כן החובה הוטלה במפורש על אדם אחר.
 - ב. הוטלה בתקנות אלה חובה על המבצע יראו אותו כתופש המפעל ויחולו עליו הוראות פרק ט' לפקודה.

תנאים להעסקת עובד בגובה

4. מבצע לא יעסיק עובד בעבודה בגובה לכל מטרה שהיא, אלא בהתקיים התנאים שלהלן:

- א. העובד בגיר, גיל 18 מינימום
- ב. העובד הודרך, כאמור בתקנה 6 על ידי מדריך עבודה בגובה והוא בעל אישור כשירות תקף המעיד על ההדרכה לפי הטופס שבתוספת.
- ג. העובד אינו במצב העלול לסכן אותו או את העובדים עמו (בריא), לרבות כתוצאה מהשפעת סמים, או משקאות משכרים, או מחמת ליקוי גופני או נפשי, ואם הוא במצב כאמור, המבצע לא ידע ולא יכול היה לדעת על כך.

הדרכה ואימון

"**מדריך עבודה בגובה**" – מי שמוסד להכשרה (גוף שמפקח העבודה הראשי אישר לו להכשיר מדריך עבודה בגובה..) נתן לו תעודת הכשרה לשמש מדריך באחד או יותר מתחומי העבודה שנקבעו בתקנות אלה, והוא רשום במרשם ובעל כשירות.

5. א. מדריך עבודה בגובה ידריך עובד רק בתחומי העבודה בגובה שהוא מוסמך להדריך בהם.
- ב. מדריך עבודה בגובה יחתום על אישור, כאמור בתקנה 4 (ב) אם מילא העובד אחר דרישות ההדרכה, לפי תכנית המתאימה לתחום העבודה בגובה.
- ג. האישור יהיה לתחום ההדרכה שהוכשר לו העובד, והוא יינתן **לתקופה שלא תעלה על שנתיים**.
- ד. המבצע יחזיק אישור תקף לכל עובד, החתום ביד מדריך מוסמך, ויצורף לפנקס, בעבודות בניה יימצא עותק אישור כאמור גם בידי מנהל העבודה כמשמעותו בתקנות עבודות בניה.

סעיפי התקנה (תחומים) לעבודה בגובה:

א. התקנה לעבודה בגובה (כל עבודה מעל לשני מטרים או שניתן ליפול לעומק של שני מטר ויותר) קובעת תשעה תחומי עבודה שונים בהם נדרשת הדרכה והסמכה ייעודית, תחומים אלה מצוינים על גבי תעודה אישית לעבודה בגובה בהתאם לסוג ההכשרה שעבר:

- (1) על סולמות;
- (2) מתוך סלים להרמת אדם;
- (3) מתוך בימות הרמה מתרוממות ופיגומים ממוכנים;
- (4) בתוך מקום מוקף;
- (5) מעל לפיגומים נייחים;
- (6) מעל גגות;
- (7) מעל מבנה קונסטרוקציה;
- (8) בטיפול בעצים וגיזומם;
- (9) בהקמת בימות והתקנת מערכות תאורה והגברה;

הסבר לסעיפים שבתקנה לעבודה בגובה:

- **סולמות**: עבודה על סולמות שגובהם עולה על שני מטרים.
- **נפילה**: מעל או בשפת מצוקים שגובהם עולה על שני מטרים, מעל או לשפת בורות, תעלות שעומקם עולה על שני מטרים.
- **פיגום**: במהלך בניית פיגום שגובהו עולה על שני מטרים, אך לא בעבודה מתוך פיגום, למעט במהלך הטיית הגוף מוחץ לפיגום.
- **גגות**: כל עבודה המתבצעת על גג מבנה.
- **מכונאות**: כל עבודת מכונאות כשכף רגלו של העובד נמצאת למעלה משני מטרים מעל לקרקע או למקום אחר שאליו עלול ליפול העובד.
- **יערנות**: גיזום, ניסור ענפים כשכף רגלו של העובד נמצאת למעלה משני מטרים מעל לקרקע או למקום אחר שאליו עלול ליפול העובד.
- **קונסטרוקציה**: במת הרמה, במת מופע, בהקמת בימות והתקנת מערכות תאורה והגברה, מרפסת ללא מעקה, מגדל שמירה ללא מעקה, ובכל מקום אחר בו עלול ליפול העובד מגובה שהוא מעל שני מטרים.

הבהרות לשילוב שבין התקנה לעבודה בגובה וקורס גוזם מומחה:

א. קורס "גוזם מומחה", הינו קורס מקצועי אגרונומי לכריתה וגיזום, ואינו מהווה **תנאי חוקי** לביצוע עבודות כריתה וגיזום. כלומר, כול אדם באשר הוא יכול לעסוק בעבודות כריתה וגיזום גם ללא תעודת גוזם מומחה ובתנאי שפעולות אלה אינן מבוצעות בגובה.

כתובתנו: קק"ל אשתאול מיקוד: 99775

טל: 02-9905585/86; פקס: 02-9905583; E-MAIL: uris@KKL.ORG.IL

ב. ביצוע עבודות כריתה וגיזום בגובה (מעל לשני מטרים) תתבצע אך ורק ע"י בעל תעודה לעבודה בגובה הכוללת את סעיף (8) "טיפול בעצים וגיזומם" וציון שלב ההכשרה לטיפול בעצים וגיזומם בגובה: שלב א' / ב' / ג'. כל שלב כולל בתוכו היתר לביצוע עבודות כריתה וגיזום גם לשלבים שלפניו.
הסבר לסעיפי ההיתר בתעודה לעבודה בגובה / "טיפול בעצים וגיזומם"

עבור סעיף (8) "טיפול בעצים וגיזומם" קבע המחוקק שלושה שלבים להיתר עבודה:

שלב א:

מותר לבצע עבודות כריתה וגיזום בגובה מתוך: במות, סלי הרמה וסולמות- ללא הגבלה לסוג כלי העבודה לרבות מסור מכאני.

סעיפים בתעודה: סולמות, סלים להרמת אדם, בימות הרמה מתרוממות ופיגומים ממוכנים, טיפול בעצים וגיזומם שלב א'.

שלב ב:

בנוסף לתנאים שבשלב א' מותר לבצע עבודות כריתה וגיזום בגובה ע"י טיפוס על גזע עץ וענפים באמצעות מערכת חבלים ודוקרנים - ללא הגבלה לסוג כלי העבודה למעט מסור מכאני.

סעיפים בתעודה: סולמות, סלים להרמת אדם, בימות הרמה מתרוממות ופיגומים ממוכנים, טיפול בעצים וגיזומם שלב ב'.

שלב ג:

בנוסף לתנאים שבשלב א' מותר לבצע עבודות כריתה וגיזום בגובה ע"י טיפוס על גזע עץ וענפים באמצעות מערכת חבלים ודוקרנים ללא הגבלה לסוג כלי העבודה לרבות מסור מכאני.

סעיפים בתעודה: סולמות, סלים להרמת אדם, בימות הרמה מתרוממות ופיגומים ממוכנים, טיפול בעצים וגיזומם שלב ג'.

- התעודה היא אישית ואינה ניתנת להעברה.
- התעודה חייבת להיות בתוקף.
- תוקף מרבי לתעודה כשנתיים מיום ההוצאה.

שימוש באמצעים מכאניים: במה / סל הרמה, מותנה באישורים ו/או הכשרות הבאות:

במת הרמה - מתקן להרמת בני אדם הנשלט ע"י העובד מתוך במת העבודה .
להפעלת במת הרמה, יש להיות בעל הכשרות ואישורים הבאים:

1. תעודת העובד בגובה הכוללת את המילים "במת הרמה".
2. על מפעיל במת הרמה להיות בעל רישיון נהיגה דרגה 1 (לפחות)
3. על מפעיל במת הרמה להיות בעל "כתב מינוי" אישי מבעל הבמה (תקנה 18, תקנות עגורנאים).
4. לבמת ההרמה תוויית זיהוי ואישור בר תוקף של בודק מוסמך (תסקיר).

סל הרמה - מתקן להרמת בני אדם המותקן על גבי מלגזה, עגורן וכדומה הנשלט ע"י אדם מחוץ למתקן. להפעלת סל הרמה, יש להיות בעל הכשרות ואישורים הבאים:

1. תעודת עובד לעבודה בגובה הכוללת את המילים "סל הרמה".
2. למפעיל: רישיון נהיגה דרגה 1 (לפחות), תעודה לעבודה בגובה "סל הרמה", תעודת "מפעיל עגורן" דרגה ד'.
3. למתקן - תוויית זיהוי ואישור בר תוקף של בודק מוסמך (תסקיר).

עבודה בגובה בקק"ל

1. אין לבצע כל עבודה בגובה ללא הדרכה, תעודה לעבודה בגובה בתוקף וציוד מגן אישי ייעודי לתחום העבודה בגובה אותה מבצע העובד.
2. אין לאפשר לעובד קק"ל או קבלן לבצע כל עבודה בגובה ללא תעודת הסמכה.
3. אין לאפשר לעובד קק"ל או קבלן לבצע עבודה בגובה ללא ציוד מגן אישי בעל תו תקן ותוקף המותאם לאופי ומשך זמן העבודה.
אין לבצע את העבודה באם העובד אינו חש בטוב.
אין לבצע את העבודה במזג אויר העלול לסכן את בטיחות העובדים.
עבודה בשעות החשכה תעשה ע"פ התר עבודה מיוחד בלבד.

4. בנוסף לאמור, יש להתייחס לרשימת הפעולות הבאות בקק"ל כעבודה בגובה בין אם הן מתבצעות על ידי עובד קק"ל או עובד קבלן:
- טיפול על עצים לרבות איסוף זרעים, גיזום, דילול וכדומה.
 - עבודות גיזום וכריתה באמצעות: סולם, מנוף, במת הרמה, סל הרמה או טיפוס דוקרנים.
 - עבודה מעל / לצד חפירות בעומק חפירה של שני מטרים ויותר.
 - התקנה ותחזוקה של פרגולות מתקני ספורט ומתקני משחק.
 - עבודה מגג כבאית לרבות פריקת ציוד ושימוש בתותח המים בשוטף ובמהלך כיבוי שריפה.
 - טיפול בכלי צמ"ה, החלפת שמנים, עמידה על או לצד מנוע, כף זרוע וכדומה.
 - טיפול במגדלי תצפית שלא מתוך ממדרגות המגדל או תא התצפיתן ו/או בהטיית הגוף למעלה מ 45 מעלות מכול מקום במגדל לרבות מדרגות ותא התצפיתן.
5. תקנות הבטיחות בעבודה מגדירות שיפוע תלול בגגות כשיפוע העולה על יחס של 3 אופקי ו 2 אנכי כאל משטחי עבודה בעלי סיכון החלקה / נפילה אשר בו יש להדריך את העובד כאילו הוא עובד בגובה. אולם, מאחר והתקנה אינה מצינת עבודה במדרון תלול כעבודה בגובה יש להתייחס לעבודה במדרון תלול בעל שיפוע חד כעבודה בה יש סכנת נפילה, להדריך ולצייד את העובד בציוד עבודה וציוד מגן אישי מתאימים.

ציוד מגן אישי לעבודה בגובה

ח. רשימת פרטי ציוד מגן אישי לעבודה בגובה כולל מקטי"ם של הקק"ל.

- 581004 רתמה לעבודה בגובה
- 461169 קסדה לטיפול כולל סנטריה
- 581108 חבל טיפוס וגלישה עובי 12.5 מ"מ
- 581113 טבעת קרבינה סגירה אוטומטית
- 581114 עכבר מסוג סטיקראן לחבל 12 מ"מ
- 581115 חבל מיקום ותמיכה באורך 2 מטר
- 581100 רצועה סגורה שטוחה 60 ס"מ
- 581101 משכך נפילה קצר 1.5 מטר
- 581116 חבל דו ענפי, משכך נפילה + שתי טבעות
- 581130 חבל מיקום ותמיכה באורך 2 מטר (לעבודה עם מסור מכני)

תוקף (אורך חיים) לציוד לעבודה בגובה

- תוקף (אורך חיים) של ציוד לעבודה בגובה נקבע ע"י יצרן הציוד מתאריך הייצור המוטבע על גבי המוצר, או מתאריך תחילת השימוש. תוקף זה יקבע ע"ג מסמך מצורף לאריזה.
- אורך "חיים" ציוד עשוי טקסטיל ופלסטיק (רתמות, חגורות, חבלים וכו') נקבע ל 5 שנים אלה אם כן קבע היצרן יותר, ציוד מברזל ואלומיניום (טבעות ואבזמים) נקבע ל 10 שנים אלה אם קבע היצרן אחרת.
- רישום / הטבעת תאריך הייצור על המוצר נרשם ע"י היצרנים בצורות שונות:
 - מימין לשמאל או משמאל לימין (05.07.16 או 16.07.05)
 - או שנת ייצור ואחריה מספר הימים שחלפו מתחילת השנה (16234).
- על אף האמור, יש לבחון את כול הציוד בסיום ולפני תחילת הפעילות, אין להשתמש בציוד פגום.
- בעת הזמנת ציוד מגן לעבודה בגובה, יש לוודא עם הספק מבעוד מועד:
 - שהפריטים המבוקשים יהיו זהים לפריטים שנקבעו במכרז, והינם עם תו תקן.
 - שאכן קיימת התבעת תאריך ייצור על גוף הפריט.
 - הצהרת היצרן בכתב בתוך אריזת המוצר המציינת את תוקף "חיים" הפריט.

בברכה,

אורי שמואלי
מנהל בטיחות ארצי

אישור על הדרת עובד לביצוע עבודה בגובה – שלב א'

א. המבצע:

שם המפעל: קרן קיימת לישראל כתובת: רח' קק"ל 1 י-ם
מיקוד: 99775 טל: 02-6707411

ב. פרטי המדריך:

שם ומשפחה: אורי שמואלי ת.ז.: 028140564 תעודה מספר: 141172
תוקף: _____ / _____ / _____ כתובת: קק"ל אשתאול טלפון: 02-9905585

ג. פרטי העובד:

שם המשפחה: _____ שם פרטי: _____ שם האב: _____
מס' ת.ז.: _____ - _____ - _____ שנת לידה: _____ / _____ / _____ מקצוע: _____
כתובת: _____

ד. תוקף האישור:

מיום: _____ עד יום: _____ (לא יעלה על שנתיים)

ה. הצהרת המדריך בגובה:

אני החתום מה מצהיר בזה כי האדם שפרטיו מפורטים בסעיף (ג) לעיל, הודרך על ידי לשמש כאדם העובד בגובה בתחומים אל: (1) על סולמות, (2) מתוך סלים להרמת אדם, (3) מתוך בימות הרמה מתרוממות ופיגומים ממוכנים, (4) בתוך מקום מוקף, (5) מעל לפיגומים נייחים, (6) מעל גגות, (7) מעל מבנה קונסטרוקציה, (8) בטיפול בעצים וגזומים, (9) בהקמת בימות והתקנת מערכות תאורה והגברה, (מחק את המיותר), וכי הוא עומד בכל הדרישות המפורטות בפרקים ב' ו- ג' לתקנות בטיחות בעבודה (עבודה בגובה), תש"ז – 2007.

תאריך: _____ שם המדריך: אורי שמואלי חתימה: _____

ו. הצהרת העובד בגובה:

אני מצהיר בזה שכל הנתונים האישיים המפורטים בסעיף (ג) לעיל נכונים, וכי הודרכתי לבצע עבודה בגובה, על ידי מדריך העבודה בגובה: אורי שמואלי – מנהל בטיחות ארצי כנדרש בתקנה 5 (2)

תאריך: _____ שם ומשפחה: _____ חתימה: _____